

Пропозиції
до проекту Закону України
«Про доброчесне лобіювання»
(реєстр. № 10337 від 13.12.2023)*

Мету законопроекту, як зазначено в пояснювальній записці, становить забезпечення правових засад лобіювання в Україні відповідно до міжнародних практик та стандартів; нормативно-правового регулювання взаємодії посадових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування із заінтересованими сторонами та суб'єктами лобіювання; встановлення прозорих механізмів забезпечення діяльності суб'єктів лобіювання та посадових осіб державних органів й органів місцевого самоврядування, механізмів контролю за лобістською діяльністю.

Суб'єктом права законодавчої ініціативи пропонується, зокрема, закріпити термінологію у сфері лобіювання, види діяльності, що підпадають під дію законодавства про лобіювання, та відповідні винятки.

Насамперед слушно наголосити, що одним із міжнародних стандартів правового регулювання лобіювання вважається потреба врахування національного контексту під час розроблення відповідного законопроекту¹. Тому маємо визнати за суб'єктом права законодавчої ініціативи право обирати оптимальний, на його думку, концептуальний підхід. Разом із тим положення проекту мають відповідати базовим міжнародним, у тому числі європейським, стандартам у цій сфері, зокрема потребам чіткого визначення як видів діяльності, що підпадають під дію законодавства про лобіювання, так і винятків².

З огляду на це, особливий інтерес становить стаття 3 законопроекту, що розглядається. Дискусійним, у контексті чіткості та зрозумілості для правозастосування, на нашу думку, є розділення на види діяльності, на які не поширюється дія Закону (частина друга) та види діяльності, які, відповідно до Закону, не є лобіюванням (частина третя). Також у контексті дотримання названого міжнародного стандарту щодо чіткості положень про сферу дії законодавства щодо лобіювання є доречним, на нашу думку, конкретніше сформулювати один із видів діяльності, що згідно з пунктом шостим частини третьої статті 3 законопроекту не є лобіюванням. Йдеться про діяльність, що пов'язана з реалізацією прав, визначених Законом України «Про електронні комунікації».

Не додає чіткості та однозначності щодо визначення видів діяльності, які пропонується у проекті не вважати лобіюванням, суперечність між певними його положеннями. Якщо такою не є участь, відповідно до законодавства, заінтересованих сторін у громадському обговоренні проектів нормативно-правових актів або у публічних консультаціях щодо проектів нормативно-правових актів, крім випадків, коли така участь здійснюється суб'єктом

---

¹ Recommendation of the Council on OECD Legal Instruments Principles for Transparency and Integrity in Lobbying. 2010. URL: <https://www.oecd.org/gov/ethics/oecdprinciplesfortransparencyandintegrityinlobbying.htm>. LEGAL REGULATION OF LOBBYING ACTIVITIES IN THE CONTEXT OF PUBLIC DECISION MAKING. Recommendation CM/Rec (2017)2 adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 22 March 2017 and explanatory memorandum. URL: <https://rm.coe.int/legal-regulation-of-lobbyingactivities/168073ed69>

² Там само.

лобіювання відповідно до договору про надання послуг із лобіювання (пункт п'ятий частини третьої статті 3), то участь в означених заходах суб'єктів лобіювання, які здійснюють лобіювання у власних інтересах, пропонується не вважати лобіюванням, хоча ці особи визначені суб'єктами лобіювання (пункт дванадцятий частини першої статті 1)? На нашу думку, викладені положення потребують узгодження.

Дискусійним також вважаємо надання у законопроекті двох термінів щодо адвокації (пункти перший та другий частини першої статті 1). Термін «адвокація» використано один раз (пункт перший частини третьої статті 3), а термін «суб'єкт адвокації», що міститься у пункті другому частини першої статті 1, у подальшому не використовується. Тому доречним вважаємо трансформацію цих двох термінів через їх об'єднання в один термін «адвокація». При цьому доцільно, на наше переконання, дещо відкорегувати змістовне наповнення цього терміну через акцент на предметі адвокації з урахуванням трактування відповідної діяльності у матеріалах зарубіжних неурядових організацій, що мають значний досвід у цій сфері³.

Окрім цього, визначення у проекті предметом лобіювання нормативно-правового акта (пункт одинадцятий частини першої статті 1) ставить під сумнів доречність зазначення судового рішення як такого, що не може бути предметом лобіювання (частина перша статті 9), а визначення об'єктом лобіювання суб'єкта правотворчої діяльності, суб'єкта правотворчої ініціативи (пункт дев'ятий частини першої статті 1) відповідно підважує потребу положення про те, що суб'єкти забезпечення правотворчої діяльності не можуть бути об'єктом лобіювання (частина друга статті 9).

До положень, що потребують узгодження, належать також формулювання обов'язків суб'єктів лобіювання. Так, кошти державного та місцевого бюджетів двічі потрапили до переліку заборонених джерел фінансування лобіювання (пункти дев'ятий та десятий частини другої статті 14). У пункті дев'ятому йдеться про неприпустимість фінансування лобіювання з джерел, визначених частиною другою статті 12 проекту. Звернемо увагу, що серед них у названій частині вказано, зокрема, кошти державного та місцевого бюджетів. Отже, положення пункту десятого про неприпустимість отримання коштів державного та місцевого бюджету на лобіювання частково повторює положення пункту дев'ятого.

Прикінцевими положеннями передбачено внесення змін, зокрема, до Закону України «Про комітети Верховної Ради України» та Закону України «Про Регламент Верховної Ради України». З урахуванням того, що об'єктом лобіювання визначено суб'єкта правотворчої діяльності, суб'єкта правотворчої ініціативи (пункт дев'ятий частини першої статті 1), то доцільно у перехідних положеннях передбачити внесення змін і до правових актів, що регламентують функціонування органів, які, згідно з частинами другою та третьою статті 4 Закону України «Про правотворчу діяльність», визначено суб'єктами

---

³ Див., наприклад: Advocacy vs Lobbying. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.preventcoalition.org/wp-content/uploads/Advocacy-vs-Lobbying-1-28-14-final.pdf>; The Difference Between Advocacy and Lobbying. URL: <https://cthealthpolicy.org/resources-2/advocacy-tool-box/advocacy-or-lobbying/>

правотворчої діяльності та суб'єктами правотворчої ініціативи, зокрема до Закону України «Про Кабінет Міністрів України».

З урахуванням викладеного, маємо зазначити, що законопроект, на нашу думку, потребує доопрацювання, що сприятиме забезпеченню правових засад лобювання в Україні відповідно до міжнародних стандартів.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

* Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.